

27.03.1992р. № v0006700-92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-92#Text>. (дата звернення: 10.05.2026).

8. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 12.03.2019 у справі №920/715/17 [Електронний ресурс] – URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81013412> (дата звернення: 10.05.2026).

9. Постанова Верховного Суду від 12.09.2018 у справі №335/11779/16-ц [Електронний ресурс] – URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76502946> (дата звернення: 10.05.2026).

10. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14.04.2020 у справі №925/1196/18 [Електронний ресурс] – URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89181204> (дата звернення: 10.05.2026).

11. Практична рекомендація Європейського суду з прав людини «Вимоги щодо справедливої сатисфакції»- [Електронний ресурс] – URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/PD_satisfaction_claims_UKR. (дата звернення: 10.05.2026).

ЖОРНОКУЙ Юрій Михайлович,

завідувач кафедри цивільного права та процесу

доктор юридичних наук, професор

Харківський національний університет внутрішніх справ,

м. Харків

ЧИ МОЖНА ВИКОРИСТАТИ КОРПОРАТИВНИЙ ДОГОВІР ДЛЯ ЗМІНИ ІМПЕРАТИВНИХ ПРИПИСІВ ЗАКОНОДАВСТВА

Основним каталізатором економічних та правових реформ в Україні сьогодні є процес оновлення цивільного законодавства, що пов'язано з напрацюванням єдиних та передових, за світовими вимогами, конструкцій та механізмів, які б покращили нормативне забезпечення цивільно-правових зв'язків. Однією з таких конструкцій є конструкція корпоративного договору, яка, на кодифікаційному рівні, вперше запропонована до обговорення. Відповідно постає питання на відповідність положень ст. 130 проекту Цивільного кодексу України (далі – проект ЦК України)² вимогам чинного законодавства, правозастосовної практики та правової доктрини. І одним з таких наріжних питань є проблематика закріплення на рівні вказаного договору положень щодо припинення підприємницького товариства.

Зокрема, відповідно до ч. 12 ст. 130 проекту ЦК України «*корпоративний договір може визначати підстави припинення підприємницького товариства в разі порушення корпоративних прав його учасника (акціонера, члена підприємницького кооперативу), якщо такий корпоративний договір підписали всі учасники (акціонери, члени підприємницького кооперативу) підприємницького товариства*». Наведена

² У тезах аналізуються положення проекту Цивільного кодексу України (проект № 15150 від 09.04.2026. URL: [blob:https://itd.rada.gov.ua/0bf20b6b-4e84-487f-8831-66099e491cba](https://itd.rada.gov.ua/0bf20b6b-4e84-487f-8831-66099e491cba)).

норма дисонує з положеннями ч. 1 цієї ж статті, за якою метою укладення корпоративного договору є лише визначення порядку здійснення (утримання від здійснення) корпоративних прав. Що ми маємо у цьому разі: фактично мова йде про те, що положення корпоративного договору «заміщають» собою положення законодавства та статуту. Це нонсенс!!!

Як правильно зазначено «корпоративний договір не може включати в себе положення, які згідно з імперативною вказівкою закону повинні визначатись установчими документами» [1, с. 37], оскільки відповідно до ч. 5 ст. 130 проекту ЦК України «корпоративний договір не є установчим документом підприємницького товариства». Наглядно демонструють це інші положення проекту цього Кодексу, а саме: 1) юридична особа припиняється внаслідок передання всього її майна, прав і обов'язків іншим юридичним особам – правонаступникам (через злиття, приєднання, поділ) або її ліквідації (ст. 115); 2) до виключної компетенції загальних зборів акціонерів належить ухвалення рішення про перетворення, виділ або припинення акціонерного товариства (далі – АТ) (п. 6 ч. 2 ст. 171); 3) товариство з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ) ліквідовується за рішенням загальних зборів його учасників (ч. 1 ст. 162). Чинне ж законодавство України містить вимоги, за якими: 1) саме статут АТ має містити відомості про порядок припинення товариства (п. 14 ч. 4 ст. 15 Закону України «Про АТ»); 2) до виключної компетенції загальних зборів учасників (акціонерів) належить прийняття рішення про виділ та припинення товариства (п. 29 ч. 2 ст. 39 Закону України «Про АТ», п. 13 ч. 2 ст. 30 Закону України «Про ТОВ»); 3) добровільне припинення АТ/ТОВ здійснюється за рішенням загальних зборів учасників (акціонерів) у порядку, передбаченому актами законодавства (ч. 2 ст. 114 Закону України «Про АТ», ч. 2 ст. 48 Закону України «Про ТОВ»).

Виходячи з того, що корпоративний договір не може суперечити імперативним положенням законодавства, якими є положення спеціальних законів про АТ та ТОВ, варто визнати помилковим підхід, викладений у ч. 12 ст. 130 проекту ЦК України щодо можливості визначення ним підстав припинення підприємницького товариства у разі порушення корпоративних прав його учасника (акціонера), навіть якщо такий корпоративний договір підписали всі учасники (акціонери) підприємницького товариства.

Результатом зазначеного є твердження про те, що недійсною буде умова про предмет корпоративного договору, яка передбачає зобов'язання його сторін з питань, які не можуть регулюватися у диспозитивному порядку шляхом установлення правил поведінки, що відрізняються від тих, які визначені імперативними нормами (напрямку стосується порядку прийняття рішень органами товариства, що визначається його статутом). Тобто, правило ч. 12 ст. 130 проекту ЦК України, за яким «корпоративний договір може визначати підстави припинення підприємницького товариства...» не може бути включеним до предмету корпоративного договору.

Список використаних джерел

1. Сигидин М. М. Корпоративний договір : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Івано-Франківськ, 2016. 236 с.